

Sisäministeriö

Täydennys puolustusministeriön lausuntoon; lainsäädäntöhanke ampuma-aselain muuttamiseksi

Puolustusministeriö esittää, että sisäministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin ampuma-aselain (1/1998) muuttamiseksi alla kuvatusti.

1. Nykytilan arviointi

Ampuma-aselakia sovelletaan muun ohella ampuma-aseisiin, aseiden osiin ja patruunoihin, sekä erityisen vaarallisiin ammuksiin (1 §). Ampuma-aselain soveltamisalan poikkeuksista on säädetty lain 17 §:ssä, jonka 1 momentin 1 kohdan mukaan laki ei koske valtion harjoittamaa ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisten vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, hankkimista eikä luovuttamista valtion tarkoituksiin.

Ampuma-aselain 17 §:n 1 momentin kohdissa ei ole erikseen säännelty aseista tai aseiden osista, jotka valtio hankkii ampuma-aseen valmistajalta tai asealan elinkeinoluvan haltijalta.

Ampuma-aselain soveltamisalasta johtuu, että valtion valmistajalta tai elinkeinoluvan haltijalta hankkimiin aseisiin ja niiden osiin sovelletaan ampuma-aselakia, joka velvoittaa asealan elinkeinoluvan haltijan ilmoittamaan asetietojärjestelmään muun ohella ampuma-aseen ja aseiden osien yksilöintitiedot (ampuma-aselain 25 §). Lisäksi ampuma-aseen valmistajan ja viime kädessä asealan elinkeinoluvan haltijan on tehtävä ampuma-aseeseen ja jokaiseen ampuma-aseeseen osaan täydennysmerkintä (ampuma-aselain 110 b §:n 1 ja 2 momentit).

Ampuma-aseissa säädettyt velvollisuudet koskevat lähtökohtaisesti kaikkia toimijoita. Keskeisenä esimerkkinä lain soveltamisen kustannusvaikutuksista voidaan nostaa Suomen ja Ruotsin yhteisen käsiaseperheen hankintaa koskeva puitesopimus, jonka Puolustusvoimien logistiikkalaitos on neuvotellut Ruotsin puolustusmateriaalivirasto FMV:n ja Sako Oy:n kanssa. Suomen puolustusministeriö on 16.3.2023 tekemällään hankintapäätöksellä päättänyt hyväksyä edellä mainitun puitesopimuksen. Puitesopimuksen kesto on kymmenen vuotta, minkä jälkeen sopimus voi jatkua kolmen seitsemän vuoden optiokauden ajan aina 31.12.2053 saakka. Edelleen päätöksessä on todettu, että Puolustusvoimien logistiikkalaitos saa tehdä Sako Oy:n kanssa hankinnan kohdetta koskevan hankintasopimuksen mainitun puitesopimuksen ehdoin vuosille 2023–2026. Puitesopimus on allekirjoitettu 27.3.2023.

Poliisihallitus on katsonut, että sopimuksessa tarkoitettut aseet ja aseiden osat ovat Sako Oy:n omaisuutta, kunnes ne on luovutettu Puolustusvoimille. Suurin ja kustannuksiin eniten vaikuttava tekijä on aseiden laukaisukoneiston osien numerointi, seuranta ja raportointi. Lisäkustannukset syntyvät osien laseroinnista, sarjanumeroiden kirjanpidosta ja hallinnasta, aseiden käsittelystä ja

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

siirtelystä, suunnittelutyöstä, sekä raportointityöstä, johon lukeutuu kahden lomakkeen täyttäminen asetta kohden.

Huomionarvoista on, että asia koskee myös muita kuin edellä mainittuja Puolustusvoimien asehankintoja. Esimerkiksi Patrian valmistamat tai maahantuojien kautta Suomeen tuodut aseet täytyy ilmoittaa asetietojärjestelmään sekä tehdä tarvittavat merkinnät aseisiin ja niiden osiin. Myös Millog Oy on laissa tarkoitettu ampuma-aselain mukainen asealan elinkeinoluvan haltija, jonka on ampuma-aselain mukaisena ilmoitus- ja merkintävelvollisena tahona esimerkiksi ilmoitettava asetietojärjestelmään erikseen aseiden osan, kuten piipun, vaihtamisesta.

2. Ampuma-aselain soveltamisalaa koskevat poikkeukset (17.1 §)

Ampuma-aselain mukaan asealan elinkeinoluvan haltijan on elinkeinotoimintansa aikana ilmoitettava asetietojärjestelmään muun ohella ampuma-ase ja aseiden osien yksilötiedot asetietojärjestelmään (25 §). Lisäksi ampuma-ase ja sen osat on merkittävä (110 b §) sekä aseista on ilmoitettava poliisille (113 §).

Ampuma-aselain 17.1 §:n 1 kohdassa todetaan, että laki ei koske valtion harjoittamaa ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, hankkimista eikä luovuttamista valtion tarkoituksiin. Kyseistä kohtaa ei voida sen sanamuodon mukaan soveltaa tilanteisiin, joissa valtio hankkii valmistajalta tai maahantuojalta aseita, eli ei myöskään kyseisten aseiden osiin.

Ampuma-aselain 25 §:n 1 momentin mukaan asealan elinkeinoluvan haltijan on elinkeinotoimintansa aikana ilmoitettava asetietojärjestelmään ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen, kaasusumuttimen ja aseiden osien yksilötiedot, esineen luovuttajan tai lainaksiantajan ja luovutuksensaajan tai lainaksisaajan nimi, osoite ja syntymäaika sekä esineen korjaamista tai muuntamista koskevan toimeksiannon antajan nimi ja osoite.

Ampuma-aselain 110 b §:n 1 momentin mukaan ampuma-aseen valmistajan on valmistuksen yhteydessä tehtävä ampuma-aseeseen sekä jokaiseen ampuma-aseeseen osaan, äänenvaimenninta ja lauslaitetta lukuun ottamatta, valmistusmerkintä.

Ampuma-aselain 113 §:n mukaan poliisilla on oltava ampuma-aseista, aseiden osista, patruunoista ja erityisen vaarallista ammuksista lupa- ja valvontatehtävien sekä edellä mainittujen esineiden jäljittämisen suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Puolustusministeriön käsitys on, että poliisihallituksen mukaan poliisin tahtotila ei ole rekisteröidä valtiolle toimitettavia aseita poliisiin rekisteriin.

Ampuma-aselain 17.1 §:n 1 momentin 1 kohta koskee nimenomaan valtion harjoittamaa toimintaa, eikä sitä voida soveltaa valtion valmistajalta tai asealan elinkeinoluvan haltijalta hankkimiin ampuma-aseisiin tai aseiden osiin.

3. Ampuma-aselain vireillä oleva muuttaminen ja esitysasian käsittely

Sisäministeriössä on vireillä lainsäädäntöhanke ampuma-aselain muuttamiseksi (hanke SM021:00/2024). Esitysluonnoksen mukaan laki on tarkoitus saattaa voimaan 30.6.2026.

Puolustusministeriö on lausunut esitysluonnoksesta sen lausuntokierroksella eikä puolustusministeriön lausunnossa 30.1.2026 (VN/21770/2024-PLM-16) ole esitetty ampuma-aselain 17.1 §:n soveltamisalaan muutoksia, sillä muutostarve on tullut tietoon vasta lausunnon antamisen jälkeen kevään 2026 aikana.

Puolustusvoimien edustajat ovat neuvotelleet sisäministeriön ja Poliisihallituksen edustajien kanssa soveltamisalaa koskevan ampuma-aselain 17.1 §:n 1 kohdan tulkinnasta sekä säädösmuutoksen tarpeista. Puolustusministeriön tietojen mukaan näiden keskusteluiden perusteella ampuma-aselain 17.1 §:n 1 kohtaa ei voida soveltaa valtion valmistajalta tai asealan elinkeinonharjoittajalta hankkimiin aseisiin tai niiden osiin. Edelleen keskusteluissa olisi puolustusministeriön käsityksen mukaan tullut esiin mahdollisuus säätää tarvittavasta poikkeuksesta ampuma-aselain soveltamisalaan Yhdistyneiden Kansakuntien tuliasepöytäkirjan (Firearms Protocol, 55/255) tai Euroopan Unionin asedi-
rektiivin (2021/555) sitä estämättä.

4. Esitys

Puolustusministeriö esittää, että ampuma-aselain soveltamisalan poikkeuksia laajennettaisiin siten, että ampuma-aselain ilmoitus- ja merkintävelvollisuutta ei sovelleta aseiden osiin tilanteissa, jossa valtio hankkii ampuma-aseita tai niiden osia ampuma-aseiden valmistajalta, maahantuojalta tai asealan elinkeinoluvan haltijalta.

Tämä olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi lisäämällä ampuma-aselain 17.1 §:ään uusi kohta, jonka sanamuoto voisi olla seuraava: *Tämä laki ei koske... x) aseiden osien 25 ja 110 b §:ssä tarkoitettuja ilmoitus- ja merkintävelvollisuuksia, kun valtio on hankkinut ampuma-aseet tai aseiden osat ampuma-aseiden valmistajalta tai asealan elinkeinoluvan haltijalta.* Poikkeuksesta olisi mahdollista säätää esimerkiksi momentin kumotussa 3 kohdassa.

Aseiden merkitsemisen osalta todettakoon, että termi 'valtio' kattaisi myös muille kuin Suomen valtiolle hankittavat aseet, esimerkiksi hankintapuitesopimuksen koskiessa Suomen valtion lisäksi Ruotsin valtiota. Hankintapuitesopimuksen osalta myös Ruotsin valtio hyötyisi säädösmuutoksesta. Mahdollisesti myös muut valtiot saattavat liittyä puheena olevaan puitesopimukseen.

Erikseen korostettakoon, että säädösmuutosesitys koskee nimenomaan aseiden *osien* merkintää ja ilmoittamista. Varsinaista aseiden merkintää ja niistä ilmoittamista ei esitetä muutettavaksi.

Puolustusministeriö katsoo, että poikkeuksesta säätäminen on merkityksellistä nimenomaan aseiden osien merkintä- ja ilmoitusvelvollisuudesta aiheutuvien kustannusten vuoksi. Suurin ja kustannuksiin eniten vaikuttava tekijä on aseiden laukaisukoneiston osien numerointi, seuranta ja raportointi. Kustannuksista on toimitettu sisäministeriölle erikseen tietoa. Aseiden osien merkitseminen ei suhteessa siitä aiheutuviin kustannuksiin lisää Puolustusvoimien tarkoituksiin tulevien aseiden käytön turvallisuutta.

Merkintä- ja ilmoitusvelvollisuuden poistaminen ei puheena olevien aseiden osien osalta vaaranna myöskään ampuma-aselain tarkoitusta rajoittaa ampuma-aseisiin liittyvää väkivallan ja tapaturman vaaraa. Edelleen, edellä esitettyyn viitaten puolustusministeriön käsitys on, että esitetty aseiden osien merkintä- ja ilmoitusvelvollisuudesta poikkeaminen olisi mahdollista myös Yhdistyneiden kansakuntien tuliasepöytäkirjan ja Euroopan Unionin ampuma-asedirektiivin sitä estämättä.

Lisätietoja asiasta antaa lainsäädäntöneuvos Jenni Herrala (etunimi.sukunimi@gov.fi, p. 0295 140 601)

Hallitusneuvos

Pia Palojärvi

Lainsäädäntöneuvos

Jenni Herrala

Tiedoksi

PLM Kansliapäällikkö Janne Kuusela
PLM RO Materaaliyksikkö Riikka Pitkänen
Pääesikunta, sotilaslakimies Laura Laaja

VN/21770/2024-PLM-36

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: